

J E L E N T É S

a szociális étkeztetés szabályozásának,
a térítési díj megállapításának ellenőrzéséről

BEVEZETÉS

A vizsgálatra a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 92. § (5) bekezdése, az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 120/A. § (1) bekezdése, a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI.26.) Korm. rendelet, illetve az az erre vonatkozó ellenőrzési program alapján került sor.

A vizsgált szervezet neve: Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézet

Székhelye: 8300 Tapolca, Kossuth u. 2.

A vizsgált időszak: 2009 - 2010. évek

Az ellenőrzést végezte: Feketéné Földi Judit belső ellenőr

Az ellenőrzés célja annak megállapítása volt, hogy a szociális étkeztetés szabályozása, a térítési díjak megállapítása, azok analitikus nyilvántartása, a díjak beszedése és elszámolása a jogszabályokban meghatározottak szerint történik-e.

VIZSGÁLATI SZEMPONTOK

I. A szociális étkeztetés gyakorlati megvalósításának vizsgálata

- Annak megállapítása, hogy a szociális étkeztetés szabályozása során az ellenőrzött szerv figyelembe vette-e a Szociális törvényben és vonatkozó végrehajtási rendeletben előírtakat.
- A térítési díj megállapítása a jogszabályban meghatározottak szerint történik-e.
- A térítési díjakról az ellenőrzött szerv vezet-e nyilvántartást, a nyilvántartás megfelelő módon tartalmazza-e a szükséges adatokat.
- A díjak beszedése és elszámolása megfelelő módon történik-e.
- Az ellenőrzött szerv biztosította-e a szociális étkezők számára a jogszabályban és a helyi rendeletben biztosított kedvezményeket, mentességeket.

II. Az ellenőrzött szervnél korábban tartott ellenőrzések javaslatai megvalósulásának utóellenőrzése.

RÉSZLETES VIZSGÁLATI MEGÁLLAPÍTÁSOK

A vizsgálat tárgya a Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézet által nyújtott szociális étkeztetéshez kapcsolódó dokumentumok vizsgálata volt. Az ellenőrzés során a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993.(II.17.) Korm. rendelet étkeztetésre vonatkozó előírásainak betartását vizsgáltam.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (továbbiakban: Szt.) foglaltak alapján a szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást nyújtó ellátást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások

- a) a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- b) az étkeztetés,**
- c) a házi segítségnyújtás,
- d) a családsegítés,
- e) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- f) a közösségi ellátások,
- g) a támogató szolgáltatás,
- h) az utcai szociális munka,
- i) a nappali ellátás.

Az étkeztetést az önkormányzat köteles biztosítani.

Tapolca városban az étkeztetés ellátását – az erre vonatkozó érvényes működési engedély alapján - a Szociális Alapellátási Intézet (továbbiakban: Alapellátási Intézet) biztosítja.

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókönyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- a) koruk,
- b) egészségi állapotuk,
- c) fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük,
- d) szenvedélybetegségük, vagy
- e) hajléktalanságuk miatt.

A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg. Jogosultsági feltételként jövedelmi helyzet nem határozható meg.

A térítési díj helyes megállapítása és dokumentációja a szociális szolgáltatások nyújtásakor rendkívüli jelentőséggel bír, ugyanis az ellátotti jogviszony lényeges eleme és a fenntartók által igénybevett normatív állami támogatás folyósításának a feltétele, hogy az intézmény működése és nyújtott szolgáltatása, valamint intézményi térítési díj megfeleljen a jogszabályi előírásoknak.

Az Szt. 114. § (1) bekezdésben foglaltak alapján a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért térítési díjat kell fizetni. A térítési díjat

- a) az ellátást igénybe vevő jogosult,
- b) a szülői felügyeleti joggal rendelkező törvényes képviselő,
- c) a jogosultnak az a házastársa, élettársa, egyeneságbeli rokona, örökbe fogadott gyermeke, örökbe fogadó szülője, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a tartási kötelezettség teljesítése mellett meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének két és félszeresét,
- d) a jogosult tartását szerződésben vállaló személy,
- e) a jogosult tartására bíróság által kötelezett személy köteles megfizetni.

A fenntartó ingyenes ellátásban részesíti azt az ellátottat,

- a) aki jövedelemmel nem rendelkezik,
- b) akinek a családja jövedelemmel nem rendelkezik.

Nem kell térítési díjat fizetni (115/A. §) az alábbi alapszolgáltatások igénybevétele esetén:

- a) a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatást,
- b) a népkonyhán történő étkeztetést,
- c) a családsegítést,
- d) a közösségi ellátásokat,
- e) az utcai szociális munkát,
- f) hajléktalan személyek részére a nappali ellátást,
- g) az éjjeli menedékhelyen biztosított ellátást.

Az Szt. 115. § (1) bekezdés alapján a személyes gondoskodás körébe tartozó szociális ellátások térítési díja (a továbbiakban: intézményi térítési díj) a szolgáltatási önköltség és a normatív állami hozzájárulás különbözete. (Az intézményi térítési díjat integrált intézmény esetében is szolgáltatásonként kell meghatározni, a közös költségelemek szolgáltatásonkénti közvetlen költségeinek arányában történő megosztásával.)

Az Szt. 115. § (9) bekezdésben foglaltak alapján a szolgáltatási önköltség a szolgáltatás kapcsán felmerült ráfordítások (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 78-80. §-ai szerinti költségek, önkormányzati intézményeknél az éves költségvetési beszámoló 21. táblája 01-07 soraiban feltüntetett költségek) egy szolgáltatási egységre (ételadag, szolgáltatási óra, nap) számított értéke, amelyet az előző év adatai alapján, a tárgyév március 1-jéig (2010. évtől április 1-ig) kell megállapítani. A szolgáltatási önköltség év közben egy alkalommal korrigálható, ha azt a tárgyidőszaki folyamatok indokolják. (Ha a

szolgáltatás az előző évben nem működött, az önköltség számításának alapjául a tárgyévre tervezett költségeket kell figyelembe venni.) A fenntartó az intézményi térítési díjat a fentiek szerint kiszámított és külön jogszabály szerint dokumentált térítési díjnál alacsonyabb összegben is meghatározhatja.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993.(II.17.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 3. §-ában foglaltak alapján az intézményi térítési díjat helyi önkormányzati intézmény esetén a képviselőtestület, mint az intézményt fenntartó állapítja meg.

Az Alapellátási Intézet feladata, hogy a fent részletezettek szerinti dokumentációt elkészítse, és megküldje a fenntartó részére úgy, hogy a térítési díjak megállapítása a jogszabályban foglalt március 1. napig (2010. évtől április 1-ig) megtörténhessen.

Az Alapellátási Intézet a Képviselőtestületi döntéshez, a 2009. évre vonatkozó térítési díj megállapításához a fentiek szerinti dokumentációt elkészítette és a fenntartó részére megküldte.

Az intézményi térítési díj aszerint differenciált, hogy az ételt a helyszínen fogyasztják el vagy az igénybe vétel helyére szállítják. A kiosztó helyen, illetve a lakáson történő étkeztetés térítési díja a kiszállítás költségét is tartalmazza.

Tapolca városban az étel helyben történő fogyasztására nincs lehetőség, azt személyesen vagy lakásra történő kiszállítással lehet igénybe venni. Erre vonatkozóan sem történ differenciált térítési díj megállapítására, holott a kiszállítás további költséget jelent. (Ha az étel lakásra történő kiszállítása közös háztartásban élő személyek részére történik, a kiszállításért fizetendő személyi térítési díjat csak egy személyre lehetne megállapítani.)

Az intézményi térítési díjat konkrét összegben, forintba kerekítve kell megállapítani. Az intézményi térítési díjat a fenntartó intézményenként, telephelyenként és épületenként is meghatározhatja.

A Korm. rendelet 2. §-ában foglaltak szerint abban az esetben, ha az ellátásra a mindenkori költségvetési törvény jövedelemtől függő, differenciált összegű normatív állami hozzájárulást határoz meg, a szolgáltatásra, ellátásra vonatkozó szolgáltatási önköltség kiszámítását követően az egyes normatívkategóriákhoz tartozó normatív állami hozzájárulás levonásával – külön-külön – kell az intézményi térítési díjakat megállapítani. (Az integrált intézmény esetében is szolgáltatásonként kell meghatározni az intézményi térítési díjat, a közös költségelemeket szolgáltatásonként szükséges megosztani.)

A Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény 3. számú melléklet szerint a szociális étkeztetés vonatkozásában az alábbi normatíva kategóriák kerültek meghatározásra:

„A hozzájárulás a települési önkormányzatoknak a Szocvtv. 62. §-a alapján és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően nyújtott szociális étkeztetés feladataihoz kapcsolódik.

A hozzájárulás a települési önkormányzatot azon ellátottak után illeti meg, akiknek családjában a Szocvtv. 119/C. §-a alapján megállapított egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem éri el. Fajlagos összege: 91 050 forint/fő.

A hozzájárulás a települési önkormányzatot azon ellátottak után illeti meg, akiknek családjában a Szocvtv. 119/C. §-a alapján megállapított egy főre eső jövedelem eléri a nyugdíjminimum 150 %-át, de nem haladja meg annak 300 %-át. Fajlagos összege: 80 700 forint/fő.

A hozzájárulás a települési önkormányzatot azon ellátottak után illeti meg, akiknek családjában a Szocvtv. 119/C. §-a alapján megállapított egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 300 %-át meghaladja. Fajlagos összege: 64 000 forint/fő.

A 2009. évi térítési díjak megállapításáról Tapolca Város Önkormányzat Képviselőtestülete a 2009. június 19-i ülésén alkotott rendeletet. Az Önkormányzat fenntartásában lévő nevelési, oktatási, szociális intézményekben a gyermek, diák és szociális étkeztetés térítési díjainak megállapításáról szóló 4/2008. (II. 18.) Kt. rendelet alapján szociális étkezés tekintetében egy térítési díj került megállapításra:

„Az Önkormányzat fenntartásában lévő nevelési, oktatási, szociális intézményekben a gyermek, diák és szociális étkeztetés térítési díjait 2009. július 1-től az alábbiak szerint állapítja meg:

Korosztály	Étkezés	Nyersanyagár (nettó Ft-ban)	Térítési díj (bruttó Ft-ban)	Önkormányzat által fizetendő díj (bruttó Ft-ban)
Bölcsőde 3 év	4 x étkezés	282	410	630
Óvoda 3-6 év	3 x étkezés	226	310	508
Általános Iskola alsó tagozat	3 x étkezés	268	390	571
	csak ebédet igénylő	162	240	364
Általános Iskola felső tagozat	3 x étkezés	300	410	628
	csak ebédet igénylő	182	260	393
Középiskolai tanulók	reggeli	98	125	215
	ebéd	195	280	399
	vacsora	130	165	285
Szociális étkezők	ebéd	182	400	
	3 x étkezés		620	

Fentiek alapján a jogszabállyal ellentétes módon került megállapításra a 2009. évi térítési díj összege, továbbá nem került meghatározásra a helyben és a jogosult lakhelyére történő kiszállítás esetén a differenciált térítési díj összege. A rendelet elfogadására a jogszabályban meghatározott március 1-i határidő helyett június 19-én került sor.

A kötelezett által fizetendő személyi térítési díj összegét az intézményvezető konkrét összegben állapítja meg és arról az ellátást igénylőt az ellátás igénybevételét megelőzően írásban tájékoztatja.

Az intézményvezető a vizsgált időszakban az intézményi térítési díjról, valamint a személyi térítési díjról valamennyi ellátottat írásban értesített.

A személyi térítési díj ellátási típustól függően az ellátott jövedelmének meghatározott része. Ezt kell ténylegesen fizetni az ellátásért. Összege nem lehet több, mint az intézményi térítési díj.

Ha az ellátást a jogosult a hónap nem mindegyik napján veszi igénybe, akkor a személyi térítési díj megállapításánál figyelembe vehető havi jövedelmet naptári napra kell átszámolni úgy, hogy a rendszeres havi jövedelem összegét harminccal kell osztani.

Az Alapellátási Intézet a vizsgált esetek tekintetében ennek megfelelően járt el.

Ha a személyi térítési díj az ellátás, szolgáltatás igénybevételét követő 30 napon belül nem állapítható meg, a térítési díj megállapítására jogosult térítési díj-előleg fizetését kérheti. A személyi térítési díj megállapításakor intézkedni kell arról, hogy az előleg, illetve az előleg fizetésének időszakára jutó személyi térítési díj közötti különbözet kiegyenlítése megtörténjen. Ilyen eset az Alapellátási Intézetnél nem fordult elő.

A személyi térítési díj összege a fenntartó döntése szerint csökkenthető, illetve elengedhető, ha a kötelezett jövedelmi és vagyoni viszonyai ezt indokolttá teszik.

Az Szt. 114. § (3) bekezdés szerint a fenntartó ingyenes ellátásban részesíti azt az ellátottat,

a) aki jövedelemmel nem rendelkezik,

b) akinek a családja jövedelemmel (119/C. §) nem rendelkezik.

A szociális étkezésben résztvevők – a 4/2008.(II.18.) Kt. rendeletben meghatározottak szerint - jövedelmüknek megfelelően az alábbi besorolás alapján kedvezményben részesülnek:

SZOCIÁLIS ÉTKEZTETÉSTÉRÍTÉSI DÍJAI		
Nyugdíj, jövedelem összege Ft	Kedvezmény	napi térítési díj Ft
0 Ft –nyugdíjminimum	100 %	0 %
nyugdíjminimum + 15 %	80 %	20 %
nyugdíjminimum + 30 %	60 %	40 %
nyugdíjminimum + 45 %	40 %	60 %
nyugdíjminimum + 60 %	20 %	80 %
nyugdíjminimum + 75 %	0 %	100 %

A térítési díj csökkentését vagy elengedését a vizsgált időszakban senki nem kérte.

Ha az ellátott, a törvényes képviselője vagy a térítési díjat megfizető személy a személyi térítési díj összegét vitatja, illetve annak csökkentését vagy elengedését kéri, az értesítés kézhezvételéről számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat. A fenntartó a térítési díj összegéről határozattal dönt.

Erre az Alapellátási Intézetnél a vizsgált időszakban nem volt példa.

Az Szt. 119/C. §-ban foglaltak alapján az ellátás igénybevételét megelőzően a jegyző az ellátást igénylő családjában az egy főre jutó jövedelmet megvizsgálja. A jegyző a jövedelemvizsgálatról - tárgyévre szóló érvényességgel - igazolást állít ki. A jövedelemvizsgálatot a szolgáltatást igénybe venni kívánó személy az ellátás igénylését megelőzően kérelmezi a jegyzőnél. Az igazolás kiállításának alapjául szolgáló tényekben bekövetkezett változás a tárgyévben a kiadott igazolás érvényességét nem érinti. Évközi jövedelemcsökkenés esetében az igazolás kiállítása ismételten kérelmezhető. Az igazolás első alkalommal történő kiállítását követően az intézményvezető minden év október 31-éig kérelmezi a szolgáltatónál, intézménynél ellátást igénybe vevő személyek következő naptári évre szóló igazolásának kiállítását. A jegyző által kiállított jövedelemigazolás valamennyi ellátott esetében rendelkezésre állt.

A személyi térítési díj nem haladhatja meg a jegyző által kiadott jövedelemigazolásban meghatározott jövedelem 25 %-át.

A térítési díj befizetéséről és ellenőrzéséről a Korm. rendelet 31. §-a rendelkezik. A térítési díjat az igénybevétel napjától havonként – ha az önkormányzat rendelete vagy a megállapodás másként nem rendelkezik – a tárgy hónapot követő hónap 10. napjáig kell befizetni az ellátást nyújtó intézmény elszámolási számlájára.

Az intézmény vezetője ellenőrzi, hogy a megállapított térítési díj befizetése havonként megtörténik-e. Ha a kötelezett a befizetést elmulasztotta, az intézményvezető 15 napos határidő megjelölésével a fizetésre kötelezett személyt írásban felhívja az elmaradt térítési díj befizetésére. Ha a határidő eredménytelenül telt el, az intézmény vezetője a kötelezett nevét, lakcímét és a fennálló díjhátralékot nyilvántartásba veszi.

A nyilvántartott díjhátralékról az intézmény vezetője negyedévenként tájékoztatja a fenntartót a térítési díjhátralék behajtása vagy a behajthatlan hátralék törlése érdekében.

Az étkeztetésnél – kivéve a népkonyhai szolgáltatást – a jogszabályok jelenleg nem adnak lehetőséget az átmeneti, vagy halaszthatatlan indok, krízishelyzet miatt szükséges igénybe vételre, a jövedelem vizsgálatot már a kérelem beadását megelőzően meg kell kérni a jegyzőtől, és az erről szóló igazolás szerint alapul vett jövedelemre megállapítani a személyi térítési díjat. Krízis helyzet esetén lehetséges az étkeztetés ingyenes nyújtása, erre azonban sem térítési díj nem kérhető, sem normatív állami támogatás nem igényelhető. Az Szt. 92. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltak alapján az önkormányzat helyi rendeletében szabályozhatja azt, hogy az intézményvezető milyen esetekben köteles külön eljárás nélkül ellátást nyújtani.

Erről a Képviselőtestület rendelete nem rendelkezik.

Az Szt. 94/B. § (1) bekezdésben foglaltak alapján az állami fenntartású intézmény esetén az ellátás igénybevételének megkezdésekor az intézményvezető az ellátást igénylővel, illetve törvényes képviselőjével megállapodást köt, mely tartalmazza az intézményi ellátás időtartamát (a határozott vagy határozatlan időtartam megjelölését), az intézmény által nyújtott szolgáltatások formáját, módját, körét, a személyi térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályokat. Az ellátást igénybe vevőt az intézményi térítési díj összegén túl az egy ellátottra jutó önköltség havi összegéről is tájékoztatni kell. Az Alapellátási Intézet által kiküldött értesítések ezen tájékoztatást tartalmazzák.

2010. évre vonatkozóan az ellenőrzés időpontjáig nem került megállapításra a térítési díjak összege.

Megállapítások, javaslatok

1. Mielőbb kerüljön sor a 2010. évi térítési díjak differenciált összegű, megállapítására, meghatározva a kiszállítás esetén fizetendő díj összegét is.
2. Az intézményi térítési díjak megállapítására a jogszabályban meghatározott módon kerüljön sor, mivel a jogszerűtlen térítési díj megállapítás a normatív állami támogatás visszavonását eredményezheti.
3. Az intézményi térítési díjról szóló rendelet minden évben a vonatkozó jogszabályban meghatározott határidőig kerüljön elfogadásra.

Pápa, 2010. június 30.

Feketéné Földi Judit
belső ellenőr

REALIZÁLÁSI ZÁRADÉK

Az ellenőrzési jelentés tartalmát megismertem, annak egy példányát hasznosítás és intézkedés céljából átvettem. Tudomásul veszem, hogy a jelentés kézhezvételétől számított 10 munkanapon belül nyilatkozhatok arról, hogy a jelentéssel kapcsolatban kívánok-e észrevételt tenni. Tudomásul veszem, hogy a határidő elmulasztása a jelentésben foglaltakkal történő egyetértésnek minősül.

A jelentésben foglaltakat az érintett dolgozókkal ismertetem és a hatáskörömbbe tartozó intézkedéseket megteszem.

Tapolca, 2010. július „ „

.....
intézményvezető